

Άλκη Ζέη: Ξέρω τι θα πει να ζεις μακριά από τον τόπο σου

Συνέντευξη: Γιάννης Κορομβόκης

Πώς γίνεται συγγραφέας;

Από πολύ μικρή από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, προσπαθούσα να γράψω μικρές ιστοριούλες. Ίσως γιατί δεν είχα κανένα άλλο ταλέντο. Ζήλευα τα παιδιά που ζωγράφιζαν κι εγώ δεν μπορούσα ούτε ένα σπιτάκι να σχεδιάσω. Ακόμα στεναχωριόμουν που ήμουν τόσο παράφωνη που με απέκλεισαν από την χορωδία της τάξης. Ευτυχώς είχα εξαιρετικούς δασκάλους και έδωσαν προσοχή σ' αυτά που έγραφα και με έσπρωχναν να ακολουθήσω αυτό το δρόμο. Αρχίσαν να δημοσιεύονται οι ιστορίες μου στο περιοδικό του σχολείου. Αργότερα μου ανέθεσαν να γράφω το χρονογράφημα στη εφημερίδα του σχολείου. Και στο γυμνάσιο πιά έγραφα τα έργα για το κουκλοθέατρο του σχολείου. Αργότερα έγραφα διηγήματα που δημοσιεύονταν σ' ένα νεανικό περιοδικό τη «ΝΕΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ».

Πώς νιώσατε όταν εκδόθηκε το πρώτο σας βιβλίο; Μιλήστε μας γι' αυτό.

Το πρώτο μου μυθιστόρημα «Το Καπλάνι της Βιτρίνας» το έγραψα μακριά από την Ελλάδα, όταν μαζί με τον άντρα μου είμασταν πολιτικοί εξόριστοι στη Μόσχα. Η Ελλάδα μας έλειπε πολύ. Είχα τα παιδιά μου μικρά και ήθελα να τα κάνω να γνωρίσουν την πατρίδα μας. Έτσι λοιπόν αντί για παραμύθια τους διηγούμουν πως περνούσαμε η αδελφή μου κι εγώ τα παιδικά μας χρόνια στη Σάμο με τον παππού μας. Τους άρεσε πάρα πολύ.

Τότε σκέφτηκα να γράψω αυτές τις ιστορίες κι' αφού τις ήξερα σχεδόν απέξω τις έγραψα πολύ γρηγορά. Ο άντρας μου που ήταν πολύ αυστηρός κριτής τις βρήκε καλές. Όταν αρχίσαν να δημοσιεύονται σχέσεις αναμεσα στην Ελλάδα και τη Σοβιετική Ένωση, κατέφταναν στη Μόσχα καλλιτέχνες, συγγραφείς και γενικά διανοούμενοι. Ήρθε και ένας φίλος μας ο Δημήτρης Δεσποτίδης που είχε ιδρύσει έναν εκδοτικό οίκο το «ΘΕΜΕΛΙΟ». Του έδωσα δειλά-δειλά το «Καπλάνι της Βιτρίνας». Το πήρε κι' έφυγε. Περίμενα με αγωνία μα δεν πήρα μήνυμα. Ήταν δύσκολη τότε η αλληλογραφία. Σε δύο χρόνια, το 1964 μου έδωσαν άδεια να πάω με τα παιδιά μου για τρεις μήνες στην Ελλάδα. Φτάσαμε στην Αθήνα το Σεπτέμβριο του 1964, όπου πήγα στο «ΘΕΜΕΛΙΟ» κι ο Δεσποτίδης έκανε χαρές που με είδε κι αφού μιλήσαμε για πολλά και διάφορα τον ρώτησα δειλά-δειλά, τι γίνεται με το «Καπλάνι της Βιτρίνας» κι' εκείνος με πήρε από το χέρι και με πήγε στη βιτρίνα του εκδοτικού οίκου όπου καμάρωνε το «Καπλάνι» στη μέση άλλων βιβλίων. Είχε εκδοθεί το 1943. Από τότε κυκλοφορεί συνέχεια με μόνη διακοπή τα χρόνια της Χούντας που το απαγόρευαν.

Η Άλκη Ζέη είναι μία συγγραφέας που έχει μεγαλώσει πολλές γενιές με τα βιβλία της. Γεννήθηκε το 1925 στην Αθήνα και έχει ζήσει παγκόσμιο πόλεμο, εμφύλιους πολέμους, πραξικοπήματα και πολλές αναταραχές. Τα βιβλία της έχουν μεταφραστεί σε είκοσι (20) γλώσσες και έχει ρεκόρ πωλήσεων που ξεπερνά τα ενάμισι εκατομμύρια (1.500.000) βιβλία. Παντρεύτηκε τον θεατρικό συγγραφέα και σκηνοθέτη Γιώργο Σεβαστίκογλου και απέκτησαν μαζί δύο παιδιά, την Ειρήνη και τον Πέτρο. Έχει σπουδάσει στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας, στο τμήμα της Σεναριογραφίας.

Έχει αναγορευτεί διδάκτωρ από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πανεπιστήμιο Πατρών. Αναριθμητες βραβεύσεις, διακρίσεις και περγαμνές, μεταξύ των άλλων από την Ακαδημία Αθηνών.

Τι σημαίνει για εσάς που όλα σας τα βιβλία έχουν τόση μεγάλη ανταπόκριση από το αναγνωστικό κοινό;

Το ότι έχουν τα βιβλία μου ανταπόκριση όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε πολλές ξένες χώρες θα πει πως μιλάνε στις καρδιές των παιδιών κι' αυτό άλλωστε αποζητάει κάθε συγγραφέας.

Ποιο είναι το μήνυμα που θέλετε να περάσετε στους αναγνώστες μέσα από τα βιβλία σας;

Μισώ τη λέξη μήνυμα, δεν θέλω να μεταδώσω εγώ κάποιο μήνυμα. Θέλω τα παιδιά να διαβάζουν, να ευχαριστιούνται τα βιβλία μου και να καταλαβαίνουν αυτά που τους διηγούμαι.

Ποιά είναι τα συστατικά για ένα επιτυχημένο βιβλίο;

Για μένα ένα πετυχημένο βιβλίο για παιδιά είναι όταν τα παιδιά-ήρωες να μιλούν και να συμπεριφέρονται ακριβώς όπως ένα παιδί στην ηλικία που αναφέρεται κι' όχι να μιλάει με λόγια ενός μεγάλου συγγραφέα. Εγώ όταν έχω πρῶτα ένα παιδί δέκα χρόνων την ώρα που γράφω γίνομαι εκείνο το παιδί και λες και είμαι ηθοποιός και ξέρω τις κινήσεις και τις αντιδράσεις του.

Τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει ένας γονιός για να αγαπήσει το παιδί του τα βιβλία;

Σήμερα είναι πολύ δύσκολο να κάνεις ένα παιδί να διαβάσει. Δεν είμαι κατά

της τεχνολογίας και σίγουρα μπορεί να μάθει πολλά και γρηγορά ένα παιδί από το ίντερνετ, μα δυστυχώς δεν το μεταχειρίζεται μόνο για μάθηση και κολλάει ώρες ατέλειωτες στον υπολογιστή και ξεχνάει και να παίξει ακόμα. Ευτυχώς υπάρχουν ήρωες-δάσκαλοι που εφευρίσκουν χίλιους δυο τρόπους για να κάνουν το παιδί να αγαπήσει το βιβλίο. Δυστυχώς δεν είναι όλοι οι δάσκαλοι που κάνουν αυτόν τον αγώνα. Οι γονείς μπορούν να διαβάζουν στα παιδιά τους βιβλία, να αρχίσουν από πολύ μικρά ώστε να αποκτήσουν τη συνήθεια του βιβλίου.

Τι ελπίζετε να αποκομίσει κάποιος διαβάζοντας τα βιβλία σας;

Διαβάζοντας ένα παιδί δικό μου βιβλίο ελπίζω καταρχήν να αγαπήσει το παιδί-ήρωα και μέσα από τη ζωή αυτού του παιδιού να μάθει την ιστορία του τόπου του που δεν την μαθαίνει στα σχολεία. Κατοχή, Αντίσταση, δυο δικτατορίες που τόσο σημαντικό ρόλο έπαιξαν στον τόπο μας. Ακόμα τους μιλώ για τα ναρκωτικά, για τους μετανάστες κι' ένα σωρό άλλα θέματα, όχι όμως με διδακτικό τρόπο για να κλωτοήσουν και δεν θα ξαναπιάσουν βιβλίο.

Υπάρχουν νέοι συγγραφείς με ταλέντο. Μπορείτε να μας αναφέρετε ονομαστικά κάποιους από αυτούς;

Διατάζω να προτείνω συγγραφείς γιατί πρέπει να ξέρω τα παιδιά, άλλα προτι-

μούν περιπέτειες, άλλα παραμύθια και άλλα βιβλία επιστημονικής φαντασίας. Φτάνει να διαβάζουν, και το καλό βιβλίο θα το ανακαλύψουν μόνα τους. Βέβαια για τα πολύ μικρά ξεχωρίζει ο Τριβιζάς γιατί έφερε κάτι καινούργιο στην μικρή παιδική ηλικία.

Ετοιμάζετε καινούργιο βιβλίο;

Το καινούργιο μου βιβλίο με τον τίτλο «Ένα παιδί από το πουθενά», είχε...τραγικό τέλος. Το καλοκαίρι το τέλειωνα στο σπίτι μας στο Πήλιο με την ωραία θέα και με απόλυτη πούχια. Ήμουν χαρούμενη και άφρα τις τελευταίες σελίδες να τις γράψω στην Αθήνα γιατί θα φεύγαμε. Γύρισα στην Αθήνα, άνοιξα το κομπιούτερ και ποιος ξέρει τι πάτησα και εξαφανίστηκε όλο το κείμενο. Ακόμα και από το στικάκι που περνούσα το αντίγραφο. Ειδικό μου αναποδογύρισαν τον υπολογιστή, δεν βρήκαν τίποτα κι εκείνοι δεν μπόρεσαν να καταλάβουν πως έκανα αυτό το κατόρθωμα. Αφού απελπίστηκα και τέλος πήρα απόφαση να το γράψω από την αρχή.

Πώς περνάτε τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τον ελεύθερο χρόνο μου που δεν είναι και τόσο πολύς κουβεντιάζω με τα παιδιά στα σχολεία για τα βιβλία μου, όχι μόνο στην Αθήνα, αλλά σε πολλές πόλεις όπως και στο εξωτερικό. Βέβαια μ' αρέσει να συναντώ τους φίλους μου που κάνω παρέα με όλες τις ηλικίες. Αναγκάστηκα με νεότερους μου γιατί συνομήλικοι λίγοι απόμειναν αλλά κουβεντιάζω και με φίλους των παιδιών μου ακόμα και των εγγονών μου. Επίσης, μου αρέσει και το θέατρο.

Έχετε περάσει παγκόσμιο πόλεμο, εμφύλιους πολέμους, πραξικοπήματα και άλλες δύσκολες καταστάσεις. Τι σας έμεινε απ' όλα αυτά;

Απ' όλα αυτά μου μένει να κρατώ τις εμπειρίες μου να θεωρώ θετικό που έζησα η ίδια την ιστορία της χώρας μου και να μπορώ να τη μεταδώσω στους νεότερους κι' ακόμα να έχω το κουράγιο να αρχίζω τη ζωή μου από την αρχή, όπως και τώρα μόλις συνέρθω θ' αρχίσω το βιβλίο μου από την αρχή.

Τι μήνυμα στέλνετε στην ελληνική ομογένεια της Αυστραλίας;

Ξέρω τι θα πει να ζεις μακριά από τον τόπο σου. Έζησα δέκα χρόνια στη Ρωσία και άλλα δέκα στο Παρίσι την εποχή της χούντας. Προσπαθήσαμε με τον άντρα μου, τον Γιώργο Σεβαστίκογλου, σκηνοθέτη, ν' αγαπούμε τις χώρες που μας φιλοξενούσαν αλλά να προσφέρουμε ότι μπορούμε στη χώρα μας και να μην ξεχνάμε τη γλώσσα μας και να την μαθαίνουμε στα παιδιά μας.